

Aan:
mevrouw E. Slagt-Tichelman en
de heer E. van Liempd

(i.a.a. de overige Statenleden)

Assen, 12 januari 2021
Ons kenmerk 2/5.4/2020002534
Behandeld door de heer H.R. Offereins (0592) 36 50 88
Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen ex artikel 41 Reglement van orde
over bestrijding Japanse Duizendknoop

Geachte mevrouw Slagt en heer Van Liempd,

In uw brief van 7 december 2020 stelde u een aantal vragen over de bestrijding van de Japanse Duizendknoop. Deze vragen beantwoorden wij als volgt.

Vraag 1

Is het college van GS op de hoogte van het verbod op verspreiden van soorten van de unielijst zoals de Japanse duizendknoop?

Antwoord 1

Ja, wij zijn op de hoogte van het verbod op het verspreiden van soorten van de unielijst, maar wij willen u wijzen op het feit dat de Japanse Duizendknoop niet op genoemde unielijst geplaatst is. Dit neemt niet weg dat het hier om een zeer schadelijke en invasieve soort gaat, maar dit betekent wel dat er geen wettelijke kaders zijn om de soort te bestrijden.

Vraag 2

Wat onderneemt het college aan bestrijding en tegengaan van verspreiding van invasieve exoten als Japanse duizendknoop?

Antwoord 2

Beleid voor het bestrijden en tegengaan van invasieve exoten, waaronder Aziatische Duizendknopen, is in ontwikkeling. In afwachting van nieuw beleid worden Duizendknopen langs provinciale wegen en vaarwegen, aanvullend op de reguliere maaiwerkzaamheden, extra gemaaid op plekken waar de veiligheid in het geding is. In uitzonderlijke gevallen wordt chemische bestrijding toegepast. Onderzoek naar effectieve, milieuvriendelijke bestrijdingsmethoden lopen op dit moment en worden indien ontwikkeld, toegepast.

Vraag 3

Wordt bij het opstellen van een schoon-grond-verklaring ook gemonitord op de aanwezigheid van delen van Japanse duizendknoop; zo nee waarom niet?

Antwoord 3

Schonegrondverklaringen hebben alleen betrekking op milieukundige aspecten. De Japanse Duizendknoop wordt hier niet in meegenomen, omdat daar tot op heden geen richtlijnen voor zijn.

Vraag 4

Heeft het college, in navolging op enkele andere provincies een actieplan op het bestrijden en tegengaan van verspreiding van invasieve exoten; zo nee waarom niet?

Antwoord 4

Een actieplan voor het bestrijden en beheersen van exoten van de unielijst wordt op dit moment uitgewerkt als onderdeel van de actualisatie van het Flora- en Faunabeleidsplan. Dit gebeurt in afstemming met onze buurprovincies. De voor Drenthe actuele invasieve exoten die niet op de unielijst voorkomen, zoals Aziatische Duizendknopen, worden in dit plan meegenomen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

wa.coll.

Aan de voorzitter van Provinciale Staten van Drenthe,

Mevrouw J. Klijnsma
Postbus 122
9400 AC Assen

Betreft: Schriftelijke vragen ex artikel 41 RvO, inzake bestrijding en tegengaan van verspreiding van Japanse Duizendknoop.

Assen, 7 december 2020,

Geachte mevrouw Klijnsma,

De Japanse duizendknoop is een invasieve exoot die een negatief effect kan hebben op de biodiversiteit en ook schade aan b.v. wegen en funderingen kan opleveren. Sinds enige tijd is deze soort op de zogeheten unielijst geplaatst, daarmee is verspreiding van (delen van) deze soort verboden. Toch constateert de fractie van GroenLinks dat het ook in Drenthe wel eens misgaat. Met het maaien van bermen bijvoorbeeld wordt soms de Japanse duizendknoop gemaaid en afgevoerd met grasvegetatie. Ook kunnen worteldelen van de duizendknoop met grond worden verspreid en zo voor een nieuwe vestiging zorgen.

Naar aanleiding van onze constatering heeft de fracties van GroenLinks de volgende vragen aan het college van Gedeputeerde Staten:

1. Is het college van GS op de hoogte van het verbod op verspreiden van soorten van de unielijst zoals de Japanse duizendknoop?
2. Wat onderneemt het college aan bestrijding en tegengaan van verspreiding van invasieve exoten als Japanse duizendknoop?
3. Wordt bij het opstellen van een schoon-grond-verklaring ook gemonitord op de aanwezigheid van delen van Japanse duizendknoop; zo nee waarom niet?
4. Heeft het college, in navolging op enkele andere provincies een actieplan op het bestrijden en tegengaan van verspreiding van invasieve exoten; zo nee waarom niet?

Wij kijken met belangstelling de schriftelijke beantwoording van deze vragen tegemoet.

Namens de fractie van GroenLinks,
Elke Slagt-Tichelman & Erwin van Liempd

<https://www.nvwa.nl/documenten/plant/planten-in-de-natuur/exoten/risicobeoordelingen/factsheet-japanse-duizendknoop>

Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*)

Foto: Johan van Valkenburg

Bron: NVWA

[Japanse duizendknoop](#) is een 1-3 meter hoge, overblijvende plant. De holle, rechtopstaande stengels zijn roodbruin gevlekt en sterven tegen de winter af. De bladeren zijn eirond met een recht afgeknotte bladvoet, 10-15 cm lang, enigszins leerachtig en van onderen kaal. De plant bloeit van juli tot en met september met crème-witte, soms wit-rose kleine bloemen.

Japanse duizendknoop heeft dikke (meer dan 1 cm), kruipende wortelstokken. De ondersoort die in Nederland het meest voorkomt is *Fallopia japonica* var. *japonica* die zich niet via zaden kan voortplanten omdat de meeldraden steriel zijn. Recent echter zijn mannelijke planten gevonden, die fertiel stuifmeel produceren, waardoor verspreiding via zaad wel mogelijk is. Ook de Sachalinse duizendknoop en de *Fallopia japonica* var. *compacta* kunnen zorgen dat de *Fallopia japonica* var. *japonica* kiemkrachtig zaad vormt.

Japanse duizendknoop lijkt op de Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*) en op de kruising tussen Japanse duizendknoop en Sachalinse duizendknoop, de bastaardduizendknoop (*Fallopia x bohemica*). Japanse duizendknoop heeft geen haren op de onderzijde van de bladnerven, bastaardduizendknoop heeft korte, stijve haren, terwijl de Sachalinse duizendknoop langere buigzame haren heeft. Een overzicht van alle verschillen tussen de drie soorten staat in dit [rapport](#).

Japanse duizendknoop lijkt ook op de weinig voorkomende Afghaanse duizendknoop, maar daarvan zijn de bladeren meer langwerpiger.

De laatste jaren is duidelijk geworden dat grote massavegetaties duizendknoop buiten de bebouwde kom meestal niet Japanse duizendknoop is, zoals eerst werd gedacht, maar bastaardduizendknoop. Bastaardduizendknoop komt veel algemener voor dan eerst werd vermoed.

De vier Aziatische duizendknopen lijken sterk op elkaar en hebben ook dezelfde impact (waarbij de impact van de Afghaanse duizendknoop iets minder groot lijkt) en moeten op eenzelfde wijze worden bestreden. In de praktijk is het onderscheid van minder belang.

Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2020: Japanse duizendknoop komt in Nederland wijdverspreid voor.

Effect op biodiversiteit / ecosysteem

Japanse duizendknoop is zeer invasief en kan zich nog verder verspreiden door het vermogen zich te vestigen op een groot aantal bodemtypes en binnen diverse leefmilieus. Door het vroege uitlopen, de snelle lengtegroei en de vorming van een nagenoeg gesloten bladerdek wordt de overige vegetatie geheel overgroeid en op de duur verdrongen. Ook het aantal soorten ongewervelde dieren (o.a. bosmieren, vlinders en insecten) wordt lager als Japanse duizendknoop de groeiplaats domineert. Vooral als Japanse duizendknoop weet binnen te dringen in natuurlijke biotopen zoals beek- en rivieroeveren heeft dit een nadelig effect op de biodiversiteit.

Japanse duizendknoop kan door zijn groeiwijze een bedreiging vormen voor graslanden en ruigtes en droge en natte alluviale bossen. De soort beïnvloedt zijn standplaats door het vastleggen van organisch materiaal en voedingsstoffen.

Japanse duizendknoop staat op de lijst van 100 meest invasieve soorten van het [IUCN](#) en in de top 10 van Frankrijk en Groot-Brittannië.

Effect op ecosysteemdiensten^[2]

Door het wegconcurreren van de (gras)vegetatie op dijken, oevers en andere taluds kan Japanse duizendknoop de stabiliteit daarvan ondermijnen.

Overige effecten

Japanse duizendknoop kan grote schade veroorzaken aan funderingen, verhardingen, infrastructuur, rioleringen en drainagebuizen. De top van het rhizoom is opmerkelijk zacht en flexibel en in staat om langs obstakels en door al bestaande scheuren en naden in asfalt, beton of metselwerk te groeien.

Japanse duizendknoop die in bermen groeit ontnemt automobilisten het zicht waardoor extra gemaaid moet worden, wat extra kosten met zich meebrengt. Ook veroorzaakt de plant economische schade bij jonge aanplant in de bosbouw.

Wat te doen?

Door het uitgebreide systeem van diep groeiende wortelstokken die in leven blijven als het bovengrondse deel van de plant wordt verwijderd, de grote groeikracht en de relatief grote weerbaarheid tegen bestrijdingsmiddelen is Japanse duizendknoop moeilijk te verwijderen op plekken waar de plant zich goed heeft gevestigd. Stengel en wortelstokken breken makkelijk in kleine delen. Zeer kleine fragmenten van de wortelstokken en stengeldelen met een knoop kunnen weer uitgroeien tot een nieuwe plant.

Voorkom verdere verspreiding

Verdere verspreiding kan voorkomen worden door plekken met Japanse duizendknoop niet te maaien. Bij het maaien worden plantenresten in de directe omgeving verspreid en ook kunnen plantenresten op de maaibalk of in de maaikorf achterblijven en bij loslaten weer leiden tot nieuwe groeiplekken. Als maaien noodzakelijk is, bijvoorbeeld voor de verkeersveiligheid, wordt aangeraden om Japanse duizendknoop apart te maaien en het maaisel af te voeren naar een [gecertificeerd compostbedrijf](#).

Maaien langs waterwegen vraagt extra zorg. Hierbij moet voorkomen worden dat stengeldelen in het water terechtkomen en zich zo verder kunnen verspreiden. Het maaisel moet zorgvuldig worden afgevoerd.

Ook kan beter niet gestimuleerd worden om de plant te oogsten voor menselijke consumptie. Dit geeft een grotere kans op verspreiding naar andere plaatsen, terwijl de groei­kracht van de plant nauwelijks afneemt.

Bij verplaatsing van grond moet erop gelet worden dat er geen worteldelen worden meegenomen en bij het opbrengen van grond dat er geen worteldelen inzitten (tenzij de grond minimaal 3 meter onder het maaiveld wordt verwerkt).

Fallopia japonica var. *compacta* is te koop als sierplant. De aanplant van *Fallopia japonica* var. *compacta* wordt vanwege het risico van bevruchting van *Fallopia japonica* var. *japonica* ontraden.

Bestrijding

Beheer is altijd arbeids- en kostenintensief en vereist een lange adem. Regelmatig maaien leidt niet tot verdwijnen van de plant en vergroot alleen de kans op verdere verspreiding. Chemische bestrijding in combinatie met maaien gedurende minstens drie jaar is mogelijk effectief. Het maaisel moet zorgvuldig worden afgevoerd en de maaimachine moet na elke keer maaien zorgvuldig worden schoongemaakt. Injectie van de stengels met glyfosaat is effectief; deze toepassing is sinds maart 2018 toegestaan voor professioneel gebruik in openbaar groen en particuliere tuinen. Op kleine, zandige locaties is 3 meter diep afgraven en zeven van de grond een optie. Waar afgraven en maaien geen opties zijn, is het afdekken een mogelijkheid, mits er geen hoge obstakels staan.

Ervaringen met diverse vormen van bestrijding van de diverse duizendknopen vindt u in het [rapport](#) van stichting Probos en op de website bestrijdingduizendknoop.nl. Op deze website staat een beslisboom met tips en adviezen om vestiging van duizendknoop op locaties te voorkomen en wordt u ondersteund bij het kiezen van de juiste bestrijdingsmogelijkheden voor plekken waar duizendknoop voorkomt. Ook staat op deze website het '[Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen](#)'. Dit protocol biedt handvatten om verspreiding tegen te gaan en de Aziatische duizendknopen te beheersen en te verwijderen.

Groenafval met daarin resten van Japanse duizendknoop kan het beste gecomposteerd worden door een [gecertificeerd compostbedrijf](#). Particulieren kunnen de planten- en worteldelen het beste bij het restafval deponeren en niet in de GFT-container doen.

Bij de bestrijding hebben de mannelijke fertiele planten van *Fallopia japonica* var. *japonica* en (onder)soorten die mannelijke fertiele planten hebben (Sachalinse duizendknoop en *Fallopia japonica* var. *compacta*) de hoogste prioriteit.

Meer info over Japanse duizendknoop

Oorsprongsgebied

Japanse duizendknoop komt oorspronkelijk uit China, Japan, Taiwan en Korea.

Habitat

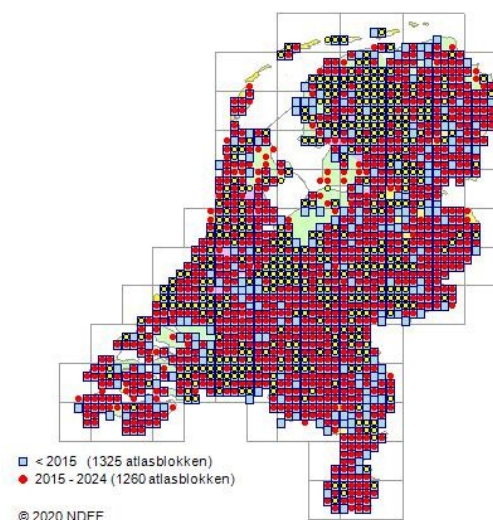
Japanse duizendknoop groeit op zonnige tot licht beschaduwde plaatsen op verschillende grondsoorten, maar niet op te voedselarme en/of te droge standplaatsen. De plant komt vaak voor op plaatsen waar puin of tuinafval is gestort en op spoordijken, braakliggende terreinen, wegbermen (ook middenbermen van snelwegen), rivierkribben, bosranden en beekoevers.

Introductieroute Nederland

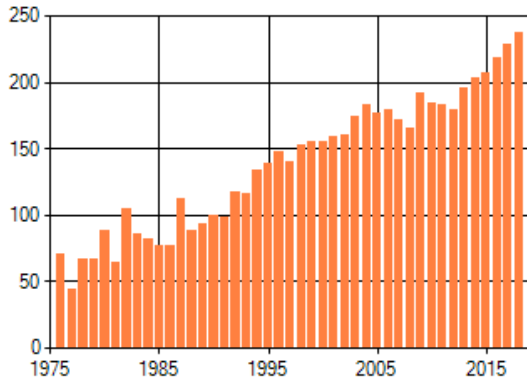
Japanse duizendknoop is in 1823 uit Japan ingevoerd door Von Siebold. De door hem uit Japan ingevoerde planten werden gekweekt in een kwekerij in Leiden. In 1848 wordt de soort, onder de naam *Polygonum sieboldii*, voor het eerst in de catalogus van de kwekerij genoemd. Deze kwekerij is de meest waarschijnlijke bron van de meeste, zo niet alle, Europese *Fallopia japonica* var. *japonica*. In 1850 is er vanuit de kwekerij materiaal naar Kew Gardens verstuurd en van daaruit is de plant verder over Engeland en naar alle waarschijnlijkheid ook naar de Verenigde Staten verspreid.

Aanwezigheid in Nederland

Japanse duizendknoop komt wijdverspreid in Nederland voor. De eerste waarneming in de Nederlandse natuur was in 1886. Pas na 1950 is de plant op grote schaal verwilderd.

Verspreiding van Japanse duizendknoop in Nederland. Bron: verspreidingsatlas.nl

Het geschatte aantal atlasblokken (5x5 km) waarin Japanse duizendknoop voorkomt per jaar. Bron: verspreidingsatlas.nl

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Japanse duizendknoop is in het verleden ingevoerd als sierplant. De plant heeft zich al lang geleden gevestigd in Nederland. Fragmenten van de wortelstokken, van maar enkele grammen, en stengeldelen met een knoop kunnen weer uitgroeien tot een nieuwe plant. Verspreiding van de plant vindt dan ook plaats doordat stengeldelen en delen van de wortelstokken worden verspreid bij het maaien. Daarnaast is het transport van grond met daarin (fragmenten van) wortelstokken een belangrijke bron van verspreiding. Wortelstokken en stengels breken gemakkelijk. Een andere bron van verspreiding is het dumpen van tuinafval. De plant kan ook gemakkelijk door stromend water verspreid worden. Met de komst van mannelijke fertiele planten wordt de kans op verspreiding door zaden groter en daarmee kan de snelheid van verspreiding toenemen.

Wet- en regelgeving

Niet van toepassing.

Risicobeoordeling

[Beringen, R., R.S.E.W. Leuven, B. Odé, M. Verhofstad & J.L.C.H. van Valkenburg, 2019. Risicobeoordeling van vier Aziatische duizendknopen in Europa.](#)

Bronnen

[De Groot, C. & J. Oldenburger, 2011. De bestrijding van invasieve uitheemse plantensoorten; een studie naar de bestrijding van 6 invasieve exoten in de Nederlandse buitenruimte. Stichting Probos](#)

[Duistermaat, H. et al., 2012. Actuele verspreiding en risico's van mannelijke fertiele *Fallopia japonica* \(Polygonaceae\) planten.](#)

Expertpanelbeoordeling 152 invasieve exoten, 2015. NVWA. [datasupplement 7: planten terrestrisch](#)

[Nederlands soortenregister](#)

[Penninkhof, J., C. van Dijk, W. de Visser, J. Kremers, C. de Kleine, M. Boosten, 2019. Onderzoek ontkieming zaden Japanse duizendknoop; resultaten van literatuurstudie, kasproef en veldverkenning. Stichting Probos](#)

[Q-bank invasive plants](#)

[Risicobeoordeling voor België](#)

Veldgids invasieve exoten, 2013. KNNV Uitgeverij, Zeist.

[Verspreidingsatlas.nl](http://verspreidingsatlas.nl)

Laatste update: 1-7-2020